

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU19

Covid-19 och ändringar i smittskyddslagen

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändring i smittskyddslagen och föreslår att riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med 2019-nCoV (numera benämnd covid-19).

Den lagändring som utskottet tillstyrker innebär att sjukdomen covid-19 ska anges som en allmänfarlig sjukdom i bilaga 1 och en samhällsfarlig sjukdom i bilaga 2 till smittskyddslagen.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:144 Covid-19 och ändringar i smittskyddslagen.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut3

Redogörelse för ärendet4

 Ärendet och dess beredning.....4

 Propositionens huvudsakliga innehåll4

Utskottets överväganden.....5

 Covid-19 och ändringar i smittskyddslagen5

Bilaga 1

Förteckning över behandlade förslag8

 Propositionen8

Bilaga 2

Regeringens lagförslag9

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Covid-19 och ändringar i smittskyddslagen

Riksdagen

a) antar regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168),

b) godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2020:20) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med 2019-nCoV.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:144 punkterna 1 och 2.

Stockholm den 14 maj 2020

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Johan Hultberg (M), Sofia Nilsson (C), Lorena Delgado Varas (V), Mats Green (M), Erik Ottoson (M), Maria Nilsson (L), Anna Johansson (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Fredrik Lundh Sammeli (S), Helene Hellmark Knutsson (S), Niklas Karlsson (S), Adam Marttinen (SD), Michael Rubbestad (SD), Tobias Andersson (SD), Maria Gardfjell (MP) och Camilla Brodin (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2019/20:144 Covid-19 och ändringar i smittskyddslagen. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2020:20) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med 2019-nCoV (numera benämnd covid-19). Vidare föreslår regeringen att sjukdomen covid-19 ska anges som en allmänfarlig sjukdom i bilaga 1 och en samhällsfarlig sjukdom i bilaga 2 till smittskyddslagen.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2020.

Utskottets överväganden

Covid-19 och ändringar i smittskyddslagen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i smittskyddslagen och godkänner regeringens föreskrifter i förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med 2019-nCoV (numera benämnd covid-19).

Propositionen

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner regeringens föreskrifter om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på sjukdomen covid-19 (tidigare benämnd infektion med 2019-nCoV). Vidare föreslår regeringen att covid-19 ska anges som en allmänfarlig sjukdom i bilaga 1 och en samhällsfarlig sjukdom i bilaga 2 till smittskyddslagen.

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2020.

Med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen beslutade regeringen den 1 februari 2020 om en förordning som innebar att bestämmelserna i samma lag om sådana allmänfarliga sjukdomar som anges i bilaga 1 och sådana samhällsfarliga sjukdomar som anges i bilaga 2 till lagen skulle tillämpas på covid-19¹. Förordningen trädde i kraft den 2 februari 2020. Föreskrifter som har meddelats med stöd av 9 kap. 2 § smittskyddslagen ska snarast underställas riksdagens prövning.

Regeringen föreslår att förordningen upphör att gälla samtidigt som lagändringarna träder i kraft.

Allmänfarlig sjukdom

Enligt 1 kap. 3 § andra stycket smittskyddslagen avses med allmänfarliga sjukdomar smittsamma sjukdomar som kan vara livshotande, innebära långvarig sjukdom eller svårt lidande eller medföra andra allvarliga konsekvenser och där det finns möjlighet att förebygga smittspridning genom åtgärder som riktas till den smittade. En förteckning över vilka sjukdomar som är allmänfarliga sjukdomar finns i bilaga 1 till lagen.

Regeringen anför i propositionen att sjukdomen covid-19 i många fall leder till en allvarlig lungsjukdom som kräver intensivvård. Även om majoriteten av

¹ Förordning (2020:20) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med 2019-nCoV.

smittade människor endast uppvisar milda symptom och därmed troligtvis inte uppsöker vård och blir diagnostiserade med covid-19, finns det stor osäkerhet kring hur allvarlig smittan är. Dödligheten bland rapporterade fall ligger så högt som 2 procent, och åtgärder som kan beslutas i enlighet med smittskyddslagen, såsom t.ex. förhållningsregler och isolering, är viktiga för att minska spridningen av sjukdomen. Regeringen anser att covid-19 uppfyller dessa kriterier för de allmänfarliga sjukdomarna och att den därför ska läggas till i bilaga 1 till smittskyddslagen som utgör en förteckning över de allmänfarliga sjukdomarna.

Samhällsfarlig sjukdom

De samhällsfarliga sjukdomarna definieras i 1 kap. 3 § tredje stycket smittskyddslagen som allmänfarliga sjukdomar som kan få en spridning i samhället som innebär en allvarlig störning eller överhängande risk för en allvarlig störning i viktiga samhällsfunktioner och som kräver extraordinära smittskyddsåtgärder. Sjukdomarna anges i bilaga 2 till lagen.

Regeringens bedömning är att det är tydligt att utbrottet av covid-19 utvecklas snabbt och att de många osäkerhetsfaktorerna bidrar till att betrakta utbrottet som allvarligt. Antalet smittade ökar snabbt i ett flertal länder. I många länder utöver Kina har allvarliga störningar i samhällsviktiga funktioner noterats och så även i Sverige. Framför allt spelar möjligheten att använda extraordinära smittskyddsåtgärder en stor roll i det fortsatta arbetet med att förhindra omfattande smittspridning. Det nya coronaviruset har vid genetiska kartläggningar uppvisat släktskap med sars-coronaviruset som orsakade ett globalt utbrott 2002–2003. I och med att denna variant av coronaviruset är ny, finns det sannolikt ingen immunitet i befolkningen, vilket gör att covid-19 har potential att spridas till många människor, vilket det också har gjort. Mycket är fortfarande okänt kring virusets smittsamhet, spridning och allvarlighetsgrad, men virusspridning i flera led har noterats, och det är rimligt att anta att det har potential att spridas vidare i populationen i omfattande grad om inte effektiva smittskyddsåtgärder vidtas. Det saknas för närvarande helt medicinska åtgärder i form av vaccination eller specifik läkemedelsbehandling mot covid-19, vilket innebär att de extraordinära smittskyddsåtgärder som är möjliga att vidta mot samhällsfarliga sjukdomar, utöver vad som gäller för allmänfarliga sjukdomar, potentiellt kan vara av avgörande betydelse för smittskyddet. De extraordinära smittskyddsåtgärderna utgörs av obligatorisk hälsokontroll vid inresa, karantän eller avspärrning av avgränsade områden.

Med anledning av det som beskrivits ovan anser regeringen att covid-19 uppfyller kriterierna för att ses som en samhällsfarlig sjukdom. Covid-19 ska därför läggas till i bilaga 2 till smittskyddslagen som utgör en förteckning över de samhällsfarliga sjukdomarna.

Utskottets ställningstagande

Det har inte väckts någon motion med anledning av propositionen. Utskottet anser att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen och godkänna regeringens föreskrifter i förordningen om att bestämmelserna i smittskyddslagen om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med 2019-nCoV (numera benämnd covid-19).

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:144 Covid-19 och ändringar i smittskyddslagen:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168).
2. Riksdagen godkänner regeringens föreskrifter i förordningen (2020:20) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med 2019-nCoV (avsnitt 5).

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)

Härigenom föreskrivs att bilaga 1 och 2 till smittskyddslagen (2004:168) ska ha följande lydelse.

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.
2. Genom lagen upphävs förordningen (2020:20) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga och samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med 2019-nCoV.

*Bilaga 1¹**Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Allmänfarliga sjukdomar**

- campylobacterinfektion
- difteri
- fågelinfluensa (H5N1)
- infektion med enterohemorragisk E.coli (EHEC)
- giardiainfektion
- gonorré
- hepatit A-E
- hivinfektion
- infektion med HTLV I eller II
- klamydiainfektion
- kolera
- infektion med meticillinresistenta gula stafylokocker (MRSA)
- mjäلتbrand
- paratyfoidfeber
- pest
- infektion med pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin G
- polio
- rabies
- salmonellainfektion
- shigellainfektion
- smittkoppor
- svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)
- syfilis
- tuberkulos
- tyfoidfeber
- virala hemorragiska febrar exkl. denguefeber och sorkfeber (nephropathia epidemica)

– covid-19

¹ Senaste lydelse 2010:334.

*Bilaga 2²**Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse***Samhällsfarliga sjukdomar**

- covid-19
- *infektion med ebolavirus (en viral hemorragisk feber)*
- smittkoppor
- svår akut respiratorisk sjukdom (SARS)
- *infektion med ebolavirus (en viral hemorragisk feber)*

² Senaste lydelse 2015:146.